МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Факультет економіки та бізнесу

Кафедра «Цивільна безпека»

ПОГОДЖЕНО
Гарант ОПП
К.е.н., доцент_____Почерніна Н.В.
«20» 11 2019

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав.кафедри
К.т.н., професор_____Ю.П.Рогач
«20» 11 2019

ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВО - СИЛАБУС

З дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» (вибіркова)
Для спеціальності 051 «Економіка» за ОПП «Економіка»
Форма навчання денна
Кількість кредитів 4
Курс 4
Семестр 8
Змістовних модулів (підсумкових модульних контролів) – 2
СРС 88
Форма контролю диференційований залік
Загальна кількість годин 120 годин

2019 – 2020 н.р.

«Безпека життєдіяльності та охорона праці». Силабус для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» факультету економіки та бізнесу, спеціальності 051 «Економіка». – Мелітополь.: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2019. – 8с.

Силабус складений на підставі «Положення про програму навчання здобувачів вищої освіти – силабус» Мелітополь: ТДАТУ, 2019. – 16с. та Програми навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» спеціальності 051 «Економіка». – Мелітополь, 2019 – 8с.

Розробник (и): Мохнатко І.М., к.т.н., доцент

Рецензент: Єременко Д.В., к.е.н., доцент

Силабус затверджений на засіданні кафедри «Цивільна безпека»
Протокол № 6 від «10» 11 2019 року
Зав. кафедри
к.т.н, професор _____ Ю.П.Рогач

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу
Протокол № 5 від «12» грудня 2019 року
Голова, доц. _____ А.А. Костякова

© ТДАТУ ім. Дмитра Моторного. 2019 рік

Назва дисципліни	Безпека життєдіяльності та охорона праці
Статус дисципліни	За вибором
Форма контролю	Диференційований залік
Веб-сайт курсу	http://nip.tsatu.edu.ua/course/ (доступ через особистий логін і пароль для навчально-інформаційного порталу ТДАТУ)
Викладач (і)	Мохнатко Ірина Миколаївна, канд.техн. наук доцент кафедри цивільної безпеки ТДАТУ http://www.tsatu.edu.ua/opbzh/people/mohnatko-iryna-mykolajivna/
E-mail викладача	iryna.mokhnatko@tsatu.edu.ua
1. Анотація курсу та Веб-сайт його розміщення	
Майбутньому фахівцю доцільно вивчати дану навчальну дисципліну, оскільки особлива увага приділяється принципам безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки та вимог охорони праці	
Веб-сайт курсу	http://nip.tsatu.edu.ua/courseindex.php?categoryid=11 (доступ через особистий логін і пароль для навчально-інформаційного порталу ТДАТУ)
2.Мета викладання дисципліни	
Метою викладання дисципліни "Безпека життєдіяльності та охорона праці " є надання студентам необхідних компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту.	
3. Завдання вивчення дисципліни	
Передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.	
4. Результати навчання – компетентності (з урахуванням soft skills)	
знання	показати знання та розуміння взаємозв'язку і взаємозалежності життєдіяльності людини та оточуючого середовища, проблем життєдіяльності й шляхів їх вирішення; сферу небезпек у повсякденному житті та в умовах НС і основні напрямки забезпечення безпеки життєдіяльності в цих умовах; концепцію допустимого ризику як міру небезпеки та забезпечення безпеки життєдіяльності; основи фізіологічної безпеки людини, раціональні умови, параметри та норми забезпечення безпеки в природному, виробничому, побутовому та соціальному середовищі, джерела антропогенних забруднень оточуючого середовища, вплив цих забруднень на безпеку життєдіяльності; джерела техногенної, природної, екологічної, біологічної та соціальної небезпеки та заходи по забезпеченню безпеки життєдіяльності при прояві цих небезпек; порядок виявлення та оцінки наслідків при прояві різних небезпек; зміст нормативно-правових документів, спрямованих на вирішення задач по забезпеченню охорони праці на підприємстві
уміння	РН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати РН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з урахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

комунікація	донесення до фахівців і нефахівців інформації про місце та роль безпеки життєдіяльності та охорони праці в процеси організації безпечних умов діяльності підприємстві
soft skills	здатність аналітично мислити , уміння оцінювати ситуацію, виходячи з принципів людино центризму

Після успішного проходження курсу здобувач вищої освіти володітиме наступними компетентностями:

- ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
- ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях
- СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами
- СК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин
- СК 10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів

5.Пререквізити

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Економіка, Економічний ризик та методи його оцінювання, Господарське право

6.Постреквізити

Дисципліни, які спираються на вивчення даної дисципліни	Економіка праці і соціально-трудові відносини, Комплексна виробнича практика з професійної підготовки, Соціальна відповідальність

8. Структура курсу

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість годин				Кількість балів
			лк	лаб.	сем. (пр.)	СРС	
Змістовий модуль 1. *Небезпеки, їхні види та характеристики*							
1	Лекція 1	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Дії населення та формувань цивільної оборони у надзвичайних ситуаціях природного походження	-	-	2	-	8
	Самостійна робота 1	Опрацювання теоретичного матеріалу лекції 1. Підготовка до практичного	-	-	-	10	2.5

		заняття 1					
2	Лекція 2	Техногенні небезпеки та їхні наслідки	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Дії населення та формувань цивільної оборони у надзвичайних ситуаціях техногенного походження	-	-	2	-	8
	Самостійна робота 2	Опрацювання теоретичного матеріалу лекції 2. Підготовка до практичного заняття 2	-	-	-	10	2.5
3	Лекція 3	Діяльність організацій щодо захисту персоналу підприємств, населення і території.	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Організація проведення рятувальних та невідкладних аварійно-відновлювальних робіт в осередках ураження і зонах стихійного лиха	-	-	2	-	8
	Самостійна робота 3	Опрацювання теоретичного матеріалу лекції 3. Підготовка до практичного заняття 3	-	-	-	10	2.5
4	Лекція 4	Засоби індивідуального та колективного захисту життя людини	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 4	Засоби індивідуального захисту населення	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 4	Опрацювання теоретичного матеріалу лекції 4. Підготовка до практичного заняття 4	-	-	-	10	2.5
5, 6	Самостійна робота 5	Підготовка до ПМК 1	-	-	-	4	-
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1					10
Всього за змістовий модуль 1 – 60 год.			***8***	***-***	***8***	***44***	***50***
Змістовий модуль 2. *Основи охорони праці*							
12	Лекція 5	Повітря робочої зони	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Оцінка впливу параметрів мікроклімату робочої зони на фізіологічний стан працівників.	-	-	2	-	8
	Самостійна робота 6	Опрацювання теоретичного матеріалу лекції 5. Підготовка до практичного заняття 5	-	-	-	10	2.5

13	Лекція 6	Навчання з питань охорони праці	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 6	Навчання з питань охорони праці. Проведення інструктажів з охорони праці	-	-	2	-	8
	Самостійна робота 7	Опрацювання теоретичного матеріалу лекції 6. Підготовка до практичного заняття 6	-	-	-	10	2.5
14	Лекція 7	Надання першої допомоги потерпілим	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 7	Надання долікарської допомоги потерпілим	-	-	2	-	8
	Самостійна робота 8	Опрацювання теоретичного матеріалу лекції 7. Підготовка до практичного заняття 7	-	-	-	10	2.5
15	Лекція 8	Організація забезпечення протипожежних заходів. Основи пожежної профілактики на виробничих об’єктах	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 8	Вивчення і випробування пожежної сигналізації та засобів гасіння пожеж	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 9	Опрацювання теоретичного матеріалу лекції 8. Підготовка до практичного заняття 8	-	-	-	10	2.5
16-17	Самостійна робота 10	Підготовка до ПМК 2	-	-	-	4	-
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10
Всього за змістовий модуль 2 – 60 год.			***8***	***-***	***8***	***44***	***50***
Всього з навчальної дисципліни – 60+60= 120 год.			***16***		***16***	***88***	***100***

8. Методи та форми навчання

Форми навчання:

- за рівнем взаємодії здобувача вищої освіти з викладачем: індивідуальне, групове, колективне;
- за місцем проведення занять: аудиторне, поза аудиторне

Методи навчання:

- за організацією пізнавальної діяльності: словесні (лекції, дискусії), наочні (презентації), практичні (завдання, практичні ситуації);
- за видами занять: лекції (лекція – бесіда); практичні заняття (індивідуальні та групові вправи);
- за мотивацією навчально-пізнавальної діяльності (ситуація звернення до життєвого досвіду студентів);

– за контролем ефективності навчально-пізнавальної діяльності (самоконтроль через виконання тестів на навчально-інформаційному порталі, індивідуальне опитування, ПМК);

за формою стимулювання пошукової та дослідницької діяльності (групові завдання, моделі різних форматів практичних ситуацій).

9. Політика курсу

✓ Відвідування занять є важливою складовою навчання. За пропуски занять без поважної причини здобувач вищої освіти буде не атестований з даної дисципліни. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані.

✓ Дозволяється вільне відвідування лекцій здобувачам за індивідуальним графіком навчання.

✓ Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача.

✓ Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

✓ Під час виконання тестових завдань не допустимо порушення академічної доброчесності.

✓ Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).

✓ Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників навчального процесу, дотримуватися дисципліни, дбайливо ставитись до обладнання та книжкового фонду ТДАТУ, виконувати графік навчального процесу.

10. Система оцінювання курсу

Щотижнево – бали за роботу на практичних заняттях; в межах кожної теми – бали за самостійну роботу; по завершенню змістового модуля – бали за ПМК. Результати поточного та рубіжного контролю формують узагальнену оцінку в балах за накопичувальним принципом (за 100-бальною шкалою). Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань студентів ТДАТУ».

Критерії оцінювання тестових завдань ПМК1 та ПМК 2: від 0 до 10 балів в залежності від процентної частики правильних відповідей

11. Інформаційний пакет по дисципліні

Рекомендована література:

1. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посіб. / В.В. Бєгун, І.М. Науменко – К., 2004. – 328 с.

2. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: «Каравела», Львів: «Новий Світ», 2002. – 328 с.

3. Безпека життєдіяльності [Електронний ресурс] : навч. посібник : ре-комендовано МОН України / П. С. Атаманчук [та ін.]. – Електрон. текстові дані. - К. : Центр учбової літератури, 2011. – 276 с.

4. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2007.

5. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та ін. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008. – 223 с.

Інформаційні ресурси:

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ http://nip.tsatu.edu.ua
2. Наукова бібліотека ТДАТУ http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/
3. Методичний кабінет кафедри цивільної безпеки.
4. Internet